

Վ. Ի. ԼԵՆԻՆ

ԼԱՎ Ե ՔԻՉ, ԲԱՅՑ ԼԱՎ

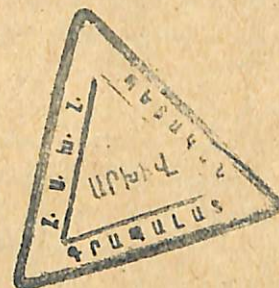
ՀԱՅԿԱՌԻՍՀՐԱՑ ● 1938 ● ՅԵՐԵՎԱՆ

31 JAN 2018

ՊՐՈԼԵՏԱՐՆԵՐ ԲՈԼՈՐ ՅԵՐԿՐՆԵՐԻ, ՄԻԱՅԵՔ

Վ. Ի. ԼԵՆԻՆ

ԼԱՎ Ե ՔԻՉ, ԲԱՅՑ ԼԱՎ

ՀԱՅԿՈՒՍՀՐԱՏ • 1938 • ՅԵՐԵՎԱՆ

В. И. ТЕННИН
ЛУЧШЕ МЕНЬШЕ,
ДА ЛУЧШЕ

Армпартиздат, Ереван, 1938

ԼԱՎ Ե ՔԻՉ, ԲԱՅՅ ԼԱՎ

Մեր պետապարատի բարեկաման հարցում Բանգյուղտեսչութունն, իմ կարծիքով, չպետք է քանակի հետեւից ընկնի և շտապի: Մենք մինչև այժմ այնքան քիչ ենք կարողացել մտածել և հոգալ մեր պետապարատի վորակի մասին, վոր որինական կլինի մտահոգությունը նրա առանձնապես լուրջ նախապատրաստման մասին, Բանգյուղտեսչության մեջ իրող ժամանակակից վորակի մարդկային նյութ կենտրոնացնելու մասին, այսինքն՝ այնպիսի նյութ, վոր հետ չֆնար արեւմտա-յեւրոպական լավագույն տիպարներեց: Իհարկե, սոցիալիստական հանրապետության համար այս պայմանը չափազանց համեստ է: Բայց առաջին հինգ տարին բավականին լցրել է մեր գլուխը թերահավատությամբ և սկեպտիցիզմով: Մենք տկամահակված ենք համակվելու այդ հատկությամբ այն մարդկանց վերաբերմամբ, ովքեր չափազանց շատ և չափազանց հեշտ են բարբառում, որինակ, «պրոլետարական» կուլտուրայի մասին. մեզ համար սկզբում թերևս բավական է իսկական բուրժուական կուլտուրան, մեզ համար սկզբում լավ կլինի, յեթե կառավարվենք առանց նախաբուրժուական կարգի կուլտուրաների առանձնապես փթթած (мажорный) տիպարների, այսինքն չինովնիկական կամ ճորտատիրական

կուլտուրաների և այլն: Կուլտուրայի հարցերում շտապողականութունն ու շփերթութունն ամենից փնտրական են: Այս բանը մեր պատանի գրականագետներից և կոմունիստներից շատերը պետք է մի լավ ականջի ող դարձնեն իրենց համար:

Յեւ ահա, պետապարատի հարցում մենք այժմ պետք է նախընթաց փորձից անենք այն յեղրակացութունը, վոր ավելի լավ է մի քիչ դանդաղ առաջ դնալ:

Պետապարատի գործերը մեզանում այն աստիճանի տխրալի յեն, յեթե չասենք՝ նողկալի, վոր մենք նախ պետք է խորապես մտածենք, թե ինչ կերպ պայքարենք նրա թերությունների դեմ, հիշելով, վոր այդ թերությունների արմատներն անցյալումն են, վորը թեև հեղա ըջված է, բայց չի վերացել, չի դարձել կուլտուրայի արդեն հեռավոր անցյալին վերաբերող մի ստադիա: Հենց կուլտուրայի մասին եմ յես այստեղ դնում հարցը, վորովհետև այս գործերում միայն այն պետք է համարել նվաճված, ինչ վոր մտել է կուլտուրայի մեջ, կենցաղի, սովորությունների մեջ: Իսկ մեզանում, կարելի չե ասել, սոցիալական կառուցվածքի մեջ լավը հանդիսացողը մինչև վերջը մտածված չե, ըմբռնված չե, զգացված չե, վերցված է հապճեպ, չի ստուգված, չի քննված, փորձով չի հաստատված, չի ամրացված և այլն: Իհարկե, այլ կերպ չեր ել կարող լինել հեղափոխական դարաշրջանում և դարգացման այնպիսի գլխապտույտ արագության պարագայում, վոր հինգ տարվա մեջ ցարիզմից հասցրեց մեզ խորհրդային հասարակակարգին:

Պետք է ժամանակին խելքի գալ: Պետք է հա-

մակվել փրկարար թերահավատությամբ դեպի սրընթացորեն արագ առաջխաղացումը, դեպի ամեն մի պարծենկոտություն և այլն, պետք է խորհել ստուգելու մասին այն քայլերը դեպի առաջ, վոր մենք ազդարարում ենք ամեն մի ժամ, անում ենք ամեն բոլե և հետո ամեն վայրկյան ապացուցում նրանց անկաշունությունը, անսովորությունը և անհասկանալիությունը: Այստեղ շտապելը կլինեն ամենափնտրական բանը: Ամենափնտրականը կլինեն, յեթե ապավինե՞լինք այն հանգամանքին, վոր մենք մի վորեք բան գիտենք, կամ մենք ունենք փոքրիշատե նշանակելի քանակությամբ տարրեր՝ կառուցելու համար իրոք նոր ապարատ, վորն իրոք արժանի լինեն կոչվելու սոցիալիստական, խորհրդային և այլն:

Վնչ, այդպիսի ապարատ և նույնիսկ նրա տարրերը մենք ունենք ծիծաղելի աստիճանի քիչ, և մենք պետք է հիշենք, վոր նրա ստեղծման համար չպետք է խնայել ժամանակ և պետք է ծախսել շատ, շատ, շատ տարիներ:

Ի՞նչ տարրեր կան մեզանում այդ ապարատն ստեղծելու համար: Միայն յերկուսը: Նախ՝ բանվորները, վորոնք հրապուրված են սոցիալիզմի համար մղվող պայքարով: Այդ տարրերը բավականաչափ լուսավորված չեն: Նրանք կկամենային մեզ տալ լավագույն ապարատ: Բայց նրանք չգիտեն՝ ինչպես անեն այդ: Նրանք չեն կարող անել այդ: Նրանք մինչև այժմ չեն մշակել իրենց մեջ այնպիսի զարգացում, այն կուլտուրան, վորն անհրաժեշտ է դրա համար: Իսկ դրա համար հենց կուլտուրա չե անհրաժեշտ: Այստեղ վոչինչ չի կարելի անել միանգամից վրա տա-

լով կամ գրոհելով, աշխուժությամբ կամ յեռանդով, կամ առհասարակ մարդկային վորեն լավագույն հատկությամբ: Յերկրորդ՝ գիտության, լուսավորության, կրթության տարրերը, վորոնց քանակը մեղանում ծիծաղելի աստիճանի քիչ է բոլոր այլ պետությունների համեմատությամբ:

Այստեղ ևս չի կարելի մոռանալ, վոր այդ գիտելիքները մենք գեոևս չափազանց հակված ենք փոխարինելու (կամ կարծում ենք, թե կարելի չե փոխարինել) շանասիրությամբ, սըընթացությամբ և այլն:

Մեր պետապարատի նորացման համար մենք պետք է, ինչ եւ վոր լինի, առաջադրենք մեզ մի խնդիր. առաջին—սովորել, յերկրորդ—սովորել և յերրորդ—սովորել ու այնուհետե ստուգել, վորպեսզի մեղանում գիտությունը չմնա մեռած տառ կամ մողայական ֆրազ (իսկ այդ, մեղքներս ինչ թագցնենք, մեղանում առանձնապես հաճախ է լինում), վորպեսզի գիտությունն իրոք դառնա միս ու արյուն, կենցաղի բաղկացուցիչ տարր՝ լիովին և իսկապես: Մի խոսքով՝ մենք պետք է առաջադրենք վնչ թե այն պահանջները, վոր Արևմտյան Յեւրոպայի բուրժուազիան և առաջադրում, այլ այն պահանջները, վորոնց առաջադրելն արժանի է վայել և մի յերկրի, վորն իրեն խնդիր է դնում զարգանալ վորպես սոցիալիստական յերկիր:

Հետևություններ ասածիցս. Բանդուդտեսչությունը վորպես մեր ապարատի բարելավման գործիք մենք պետք է դարձնենք իրոք օրինակելի մի հիմնարկ:

Վորպեսզի նա կարողանա հասնել անհրաժեշտ բարձրության, պետք է հետևել այս կանոնին—յոթն անգամ չափիր, մի անգամ կտրիր:

Սրա համար հարկավոր է, վորպեսզի նոր ժողովուրդի ստեղծման համար գործադրվի մեծագույն զգուշությամբ, մտածվածությամբ, իրադեկությամբ իրոք այն լավագույնը, ինչ վոր կա մեր սոցիալական կարգերում:

Սրա համար հարկավոր է, վորպեսզի մեր սոցիալական կարգերում յեղած լավագույն տարրերը, այն է՝ նախ առաջավոր բանվորները և, յերկրորդ՝ իրոք լուսավորված տարրերը, վորոնց համար յերաշխափուրել կարելի չե, թե նրանք վոչ մի խոսք չեն ընդունի սոսկ հավատի վրա հիմնվելով, վոչ մի խոսք չեն ասի ընդդեմ խղճի,—չվախենան խոստովանել վոչ մի դժվարություն և չվախենան վոչ մի պայքարից՝ հասնելու համար իրենց՝ ըջորեն առաջադրած նպատակին:

Մենք արդեն հինգ տարի չե, ինչ իրարանցման մեջ ենք մեր պետապարատը լավացնելու համար, բայց այդ հենց իրարանցում է միայն, վորը հինգ տարվա ընթացքում ապացուցել է լոկ իր անպետքությունը, կամ նույնիսկ իր անողտակարությունը, կամ նույնիսկ իր ֆրաստակարությունը: Վորպես իրարանցում՝ նա մեզ տալիս եր աշխատանքի յերևութականություն, իսկապես ապականելով մեր հիմնարկներն ու մեր ուղեղները:

Հարկավոր է, վերջապես, վոր այդ այլ կերպ լինի:

Պետք է կանոն ընդունել՝ ավելի լավ է թվով պակաս, բայց վորակով ավելի բարձր: Պետք է կանոն ընդունել՝ ավելի լավ է յերկու տարուց հետո կամ նույնիսկ յերեք տարուց հետո, քան հապճեպ, առանց մարդկային սովից նյութ ստանալու վորեն հույսի:

Յես գիտեմ, վոր այս կանոնը դժվար կլինի պահպանել և կիրառել մեր իրականության նկատմամբ։ Յես գիտեմ, վոր հազարավոր սողանցքներով մեզանում իր համար ճանապարհ կբանա հակառակ կանոնը։ Յես գիտեմ, վոր հարկ կլինի հսկայական դիմադրություն ցույց տալ, վոր հարկ կլինի դիվային անհողողողություն յերևան բերել, վոր այստեղ աշխատանքը, դոնե առաջին տարիներում, կլինի վերին աստիճանի անշնորհակալ։ և, այնուամենայնիվ, յես համոզված եմ, վոր միայն այդպիսի աշխատանքով մենք կարող կլինենք հասնել մեր նպատակին և, միայն այդ նպատակին հասնելով՝ մենք կստեղծենք մի հանրապետություն, վորն իրոք արժանի կլինի կոչվելու խորհրդային, սոցիալիստական և այլն, և այլն, և այլն։

Ընթերցողներից շատերը, հավանորեն, չափազանց աննշան դտան այն թվերը, վոր յես իբրև որինակ բերի իմ առաջին հոգվածում¹։ Յես հավատացած եմ, վոր շատ հաշվարկումներ կարելի չե բերել՝ ապացուցելու համար այդ թվերի վոչ-բավական լինելը։ Բայց յես կարծում եմ, վոր այդպիսի և ամեն տեսակի հաշվարկումներից պետք է մենք բարձր դասենք մի բան՝ իրոք որինակելի վորակի շահը։

Յես կարծում եմ, վոր մեր պետապարտի համար հենց այժմ է հասել վերջապես ժամանակը, յերբ մենք պետք է աշխատենք նրա վրա ինչպես հարկն է, ամբողջ լրջությամբ և յերբ այդ աշխատանքի ամենափաստակար դիժը թերևս կլինի շտապողականությունը։ Ուստի յես շատ կուզեյի նախազգուշացնել այդ թվերը

¹ Այսինքն՝ «Ինչպես վերակազմենք Բանգյուղտեսչությունը» հոգվածը, հատ. XXVII, հջ 402—405, եմբ.։

մեծացնելու դեմ։ Ընդհակառակը՝ իմ հայացքով այստեղ պետք է առանձնապես ժլատ լինել թվերի վերաբերմամբ։ Շխտակ խոսենք։ Բանգյուղտեսչության ժողկոմատն այժմ հեղինակության նշույլ անգամ չունի։ Բոլորը գիտեն, վոր չկան ավելի վատ կազմակերպված հիմնարկներ, քան մեր Բանգյուղտեսչության հիմնարկներն են, և վոր ժամանակակից պայմանների մեջ այդ ժողկոմատից վոչինչ չի կարելի պահանջել։ Մենք պետք է հաստատուն կեղծով հիշենք այդ, յեթե կամենում ենք իրոք նպատակ դնել միջանի տարուց հետո ստեղծելու մի հիմնարկ, վորը, նախ՝ պետք է լինի որինակելի, յերկրորդ՝ պետք է անպայման վստահություն ներշնչի ամենքին և, յերրորդ՝ ապացուցի ամենքին և ամեն մեկին, վոր մենք իրոք արդարացրել ենք այնպիսի բարձր հիմնարկի աշխատանքը, վորպիսին է ԿՎՀ։ Ըստիս՝ պետք է միանգամից և անդառնալի կերպով արտաքսել ծառայողների թվի ամեն մի ընդհանուր նորմա։ Բանգյուղտեսչության ծառայողներին մենք պետք է ընտրենք բոլորովին հատուկ յեղանակով և վոչ այլ կերպ, քան հիմնվելով ամենախիստ ստուգման վրա։ Իսկապես ի՞նչ միտք ունի կադմել մի ժողկոմատ, վորտեղ աշխատանքը կատարվեր մի կերպ, դարձյալ նվազագույն վստահություն չներշնչելով դեպի իրեն, վորտեղ խոսքն ունենար անհունորեն փոքր հեղինակություն։ Յես կարծում եմ, վոր դրանից խուսափելը մեր գլխավոր խնդիրն է այն տեսակի վերակառուցման մեջ, վոր մենք այժմ նկատի ունենք։

Այն բանվորները, վորոնց մենք ներգրավում ենք աշխատանքի իբրև ԿՎՀ անդամների, պետք է անբիժ

լինեն, վորպես կոմունիստներ, և յես կարծում եմ, վոր նրանց վրա դեռևս պետք է յերկարատև աշխատանք թափել, վորպեսզի սովորեցնենք նրանց իրենց աշխատանքի յեղանակներն ու խնդիրները: Հետո այդ աշխատանքի մեջ պետք է ոգնական լինի վորոշ քանակի քարտուղարական պերսոնալ, վորին պետք կլինի յեռակի ստուգման յենթարկել ծառայության նշանակելուց առաջ: Վերջապես՝ այն պաշտոնատար անձերը, վորոնց մենք կվստահանանք իրեն բացառություն միանգամից դնելու Բանգյուղտեսչության ծառայողները պաշտոնում, պետք է բավարարեն հետևյալ պայմաններին.

առաջին՝ նրանց պետք է յերաշխավորած լինեն միքանի կոմունիստներ.

յերկրորդ՝ նրանք պետք է մեր պետապարատը գիտենայու քննություն տան.

յերրորդ՝ նրանք պետք է քննություն տան մեր պետական ապարատի հարցի վերաբերյալ թեորիայի հիմունքները գիտենալու, կառավարման գիտության, գործավարման հիմունքները գիտենալու և այլն.

չորրորդ՝ նրանք այնպես պետք է աշխատակցեն ԿՎՀ անդամների և իրենց քարտուղարության հետ, վորպեսզի մենք կարողանանք յերաշխավորել ամբողջությամբ վերցրած այդ բովանդակ ապարատի աշխատանքների համար:

Յես գիտեմ, վոր այս պահանջները յենթադրում են չափազանց մեծ պայմաններ, և յես շատ հակված եմ վախենալու, վոր Բանգյուղտեսչության «պրակտիկնեւմ» մեծամասնությունն անիրագործելի կհայտարարի այս պահանջները կամ արհամարհանքով կծիծաղի:

Նրանց վրա: Բայց յես հարց եմ տալիս Բանգյուղտեսչության այժմյան ղեկավարներից կամ նրա հետ առնչություն ունեցող անձերից վորեւ մեկին, կարո՞ղ ե արդյոք նա խղճով ասել ինձ—գործնականում ի՞նչ կարիք կա այնպիսի ժողկոմատի, վորպիսին Բանգյուղտեսչությունն է: Յես կարծում եմ, վոր այս հարցը կոգնի նրան գտնելու չափի զգացումը: Կամ չարժե մեղնում այնքան շատ տեղի ունեցած վերակազմություններից մեկով զբաղվել, այնպիսի անհուսալի գործի վերակազմությամբ, վորպիսին Բանգյուղտեսչությունն է, կամ պետք է իրոք խնդիր դնենք մեզ դանդաղ, դժվարին, արտասովոր ճանապարհով, վոչ առանց բազմաթիվ ստուգումների, ստեղծելու մի իրոք որինակելի բան, վոր ընդունակ լինի ամենքին և ամեն մեկին հարգանք ներշնչելու, և վոչ այն պատճառով միայն, վոր այդ պահանջում են աստիճաններն ու կոչումները:

Յեթե համբերության պաշար չունենանք, յեթե այդ գործին միքանի տարի չնվիրենք, ապա լավ է ամենեւին չձեռնարկենք նրան:

Ըստիս՝ այն հիմնարկներից, վոր մենք արդեն թխել ենք, աշխատանքի բարձրագույն ինստիտուտների և նման այլ հաստատությունների ասպարեզում, պետք է ընտրենք նվազագույնը, ստուգենք միանգամայն լուրջ դրվածքը և աշխատանքը շարունակենք միայն այնպես, վոր այդ դրվածքն իրոք գտնվի ժամանակակից գիտության բարձրության վրա և տա մեզ նրա բոլոր յերաշխիքները: Մյն ժամանակ ուտոպիական չլինի հուսալ, վոր միքանի տարում կստանանք այնպիսի մի հիմնարկ, վորն ի վիճակի կլինի կատարել իր գործը, այն է՝ սխտեմատիկորեն, անշեղ կերպով աշ-

խատել մեր պետապարտի բարեխղճան վրա, վայելելով բանվոր դասակարգի, Ռուսաստանի Կոմունիստական կուսակցության և մեր հանրապետություն բնակչության ամբողջ մասսայի վստահությունը:

Դրա համար նախապատրաստական գործունեությունն արդեն այժմ կարելի էլիններ սկսել: Յեթե Բանգյուղտեսչության ժողովումսը համաձայնեք ներկա փոխակերպման պլանին, այն ժամանակ նա կարող էլինեք այժմ սկսել նախապատրաստական քայլերն այն նկատառումով, վոր սխտեմատիկորեն աշխատել ընդհուպ մինչև նրանց լիակատար ավարտումը, չշտապելով և չհրաժարվելով մի անգամ շինածը վերափոխելուց:

Ամեն մի կիսատ վճիռ այստեղ էլինեք ծայր աստիճանի փաստակար: Վորպիսի այլ նկատառումներով ել առաջարկվելու էլինեյին Բանգյուղտեսչության ծառայողներին ամեն տեսակի նորմաները, նրանք, եյապես, հիմնված էլինեյին չինոֆիլական հին նկատառումների վրա, հին նախապաշարումների վրա, այն բանի վրա, ինչ վոր արդեն դատապարտված ե, ինչ վոր ընդհանուր ծաղր ե առաջացնում և այլն:

Հարցն այստեղ եյապես այսպես ե դրված:

Կամ ցույց տանք այժմ, վոր մենք լրջորեն մի վորեք բան սովորել ենք պետական շինարարություն գործում (մեղք չի լինի, յեթե հինգ տարում մի բան սովորած լինենք), կամ—վոր մենք չենք հասունացել դրա համար, և այն ժամանակ չարժե ձեռնարկել գործին:

Յես կարծում եմ, թե անհամեստություն չի լինի յենթագրել՝ նկատի ունենալով մեր ունեցած մարդկային նյութը, վոր մենք բավականին սովորել ենք, վորպեսզի սխտեմատիկ կերպով և նորից-նոր կառուցենք

դոնե մեկ ժողովումս: Ծիշտ ե, այդ մեկ ժողովումսը պետք ե իրենով վորոշի մեր բովանդակ պետապարտն ամբողջությամբ առած:

Այժմ եթե կոնկուրս հայտարարել առհասարակ աշխատանքի և հատկապես կառավարման աշխատանքի կազմակերպմանը նվիրված յերկու կամ ավելի դասագրքեր կազմելու համար: Իբրե հիմք կարելի յե ընդունել արդեն մեր ունեցած՝ Յերմանսկու գիրքը¹, թեև այդ գիրքը, փակագծերում ասած, աչքի յե ընկնում դեպի մենշևիզմը տածած ակներե համակրությունը և պետական չի լինի Խորհրդային Իշխանության համար հարմար դասագիրք կազմելու: Հետո, կարելի յե հիմք ընդունել Կերժենցիկի նորերս հրատարակած գիրքը², վերջապես՝ պիտանի կարող ե լինել նաև յեղած մասնակի ձեռնարկների մի վորեք մասը:

Միքանի պատրաստված և բարեխիղճ մարդ ուղարկել Գերմանիա կամ Անգլիա՝ գրականություն հավաքելու և այդ հարցն ուսումնասիրելու համար: Անգլիայի անունը տալիս եմ յես, նկատի ունենալով այն հանդամանքը, յեթե անհնարին լինի Ամերիկա կամ Կանադա ուղարկելը:

Հանձնաժողով նշանակել՝ կազմելու համար Բանգյուղտեսչության մեջ ծառայել ցանկացող թեկնածուների քննությունների սկզբնական ծրագրերը,—նմանապես ԿՎՀ անդամության թեկնածուների:

Այս և սրա նման աշխատանքները, հարկավ, դրժ-

¹ Նկատի ունի Ռ. Ա. Յերմանսկու «Научная организация труда и система Тейлора» գիրքը, ГИЗ, 1922 թ.: Խմբ.:

² Պ. Մ. Կերժենցիկի «Принципы организации» գիրքը, ГИЗ, Պետրոգրադ, 1922 թ.: Խմբ.:

վարություն չեն լինի վնչ Բանգյուղատեսչության ժող-
կոմի, վնչ այդ հաստատության կոլեկիայի անդամ-
ների, վնչ ԿՎՀ նախադահության համար:

Դրան զուգահեռ հարկ կլինի նշանակել նախա-
պատրաստական հանձնաժողով, վոր նպատակ կունենա
վորոնել թեկնածուներ ԿՎՀ անդամների պաշտոնի հա-
մար: Յես հուլյս ունեմ, վոր այդ պաշտոնի համար
մեզանում այժմ կդառնան ամելի քան բավականաչափ
թեկնածուներ թե՛ բոլոր գերատեսչությունների փորձ-
ված աշխատողների մեջ, թե՛ նաև մեր խորհրդային դպրոց-
ների ուսանողների մեջ: Հաղիվ թե ճիշտ լինի, յեթե
նախապես բացառենք այս կամ այն կատեգորիան: Հա-
վանորեն հարկ կլինի նախապատվություն տալու այդ
հիմնարկի զանազանակերպ կազմին, մի հիմնարկի,
վորի մեջ մենք պետք ե վորոնենք շատ հատկություն-
ների միացում, տարբեր արժանիքների միացում, այն-
պես վոր այստեղ հարկ կլինի աշխատել թեկնածուներ
ից ցուցակը կազմելու խնդրի վրա: Որինակ, ամենից
շատ անցանկալի կլինեն, յեթե նոր ժողկոմատը կազմ-
ված լինեն մի շաբլոնով, ասենք թե չինովնիկական
տիպի ու բնույթի մարդկանցից, կամ բացառելով
աշխատողների բնույթ ունեցող մարդկանց, կամ բա-
ցառելով այնպիսի մարդկանց, վորոնց առանձնահատ-
կությունն ե հանդիսանում հեշտ շփվելն ու թափանցիլու
ընդունակությունն այնպիսի շրջաններ, վոր այնքան
եւ սովորական չեն այդ տեսակ աշխատողների համար
և այլն:

* * *

Յես կարծում եմ, վոր ամենից լավ արտահայտած
կլինեմ միտքս, յեթե իմ պլանը համեմատեմ ակադե-

միական տիպի հիմնարկներին հետ: ԿՎՀ անդամները
պարտավորված կլինեն սխտեմատիկորեն աշխատել
իրենց նախադահության ղեկավարությամբ՝ Քաղբյու-
րոյի բոլոր թղթերը և փաստաթղթերն աչքի անցնե-
լու գործում: Դրա հետ միասին նրանք պետք ե կանո-
նավոր կերպով բաշխեն իրենց ժամանակը մեր հիմ-
նարկների գործավարության ստուգման առանձին աշ-
խատանքների միջև, սկսած ամենամանր և մասնավոր
հիմնարկներից և վերջացրած պետական բարձրագույն
հիմնարկներով, վերջապես, նրանց աշխատանքների մեջ
ե մտնում տեսությամբ պարապել, այսինքն՝ այն աշ-
խատանքի կազմակերպման տեսությամբ, վորին
նրանք մտադիր են նվիրել իրենց, և գործնական պա-
րապմունքները՝ կամ հին ընկերների, կամ աշխատան-
քի կազմակերպման բարձրագույն ինստիտուտների
դասառուների ղեկավարությամբ:

Բայց յես կարծում եմ, վոր նրանց յերբեք չի
վիճակվի սահմանափակվել այդ տեսակ ակադեմիական
աշխատանքներով: Դրանց զուգընթաց հարկ կլինի, վոր
նրանք նախապատրաստեն իրենց այնպիսի աշխա-
տանքների, վորոնց յես չեյի քաջի անվանել նախա-
պատրաստում—վորսալու, չեմ ասի—խարդախներին,
բայց դրա նման մի բան, և առանձին խորամանկու-
թյուններ հնարել՝ քողարկելու համար իրենց արշա-
վանքները, մոտեցումները և այլն:

Յեթե արևմտա-յեվրոպական հիմնարկներում նման
առաջարկները կհարուցեյին չլաված զայրույթ, բարոյա-
կան վրդովմունքի զգացում և այլն, ապա յես հուսով
եմ, վոր մենք դեռ այնքան եւ չենք բյուրոկրատացել,
վորպեսզի ընդունակ լինենք դրան: Մեզանում նեպը

դեռևս չի կարողացել ձեռք բերել այնպիսի հարգանք, վորպեսզի մենք նեղանանք, յերբ միտք ե հայտնվում, թե այստեղ կարող են վորսալ վորեւե մեկին: Մեղանում դեռևս այնքան նոր ե կառուցված խորհրդային հանրապետութիւնը, և հավաքված կա ամեն տեսակ խլամի այնպիսի կույտ, վոր հազիւ թե վորեւե մեկը մտածի նեղանալ, յերբ խոսք ե լինում այն բանի մասին, թե այդ խլամի մեջ կարելի յե պեղումներ կատարել միքանի խորամանկութիւններէ ոգնութիւնը, հետախուզումներէ ոգնութիւնը, վորոնք յերեմն ուղղված են դեպի բավականին հեռավոր աղբյուրներ, կամ բավականին վորտապտույտ ճանապարհով են կատարվում, իսկ յեթե մտածի, ապա հավատացած կարելի յե լինել, վոր այդպիսի մարդու վրա մենք բոլորս ամբողջ հոգով կծիծաղենք:

Մենք հույս ունենք, վոր մեր նոր Բանգլուդեսաշութիւնն իր հետեւ կթողնի այն հատկութիւնը, վոր ֆրանսացիներն անվանում են pruderie, վոր մենք անվանել կարող ենք ծիծաղելի սեթեթութիւն կամ ծիծաղելի գոռոզութիւն, և վորը ծայր աստիճանի ձեռնառն յե մեր ամբողջ թե խորհրդային և թե կուսակցական բոլորակրատիային: Փակագծերի մեջ ասված լինի, մեղանում բոլորակրատիա լինում ե վնչ միայն խորհրդային, այլ և կուսակցական հիմնարկներում:

Յեթե յես վերը գրեցի, թե մենք պետք ե սովորենք ու սովորենք աշխատանքի բարձրագոյն կազմակերպմանը նվիրված ինստիտուտներում և այլն, այդ ամեններն չի նշանակում, վոր յես այդ «ուսումը» վորեւե չափով հասկանում եմ դպրոցավարի կամ վոր յես սահմանափակվում եմ միայն դպրոցական ուսման

մտքով: Հուսով եմ, վոր վոչ մի իսկական հեղափոխական կասկած չի ունենա իմ մասին, թե յես այս դեպքում «ուսում» ասելով հրաժարվում եմ հասկանալ վորեւե կիսակատակային արարք, վորեւե հնարամտութիւն, վորեւե խորամանկութիւն կամ դրա նման մի բան: Յես գիտեմ, վոր արեւտա-յեւրոպական բարեպաշտած ու լուրջ պետութեան մեջ այս միտքն իրոք սարսափ կառաջացներ, և վոչ մի կարգին չինովել չիր համաձայնի նույնիսկ նրա քննարկումը թույլ տալ: Բայց յես հույս ունեմ, վոր մենք դեռ այնքան ել չենք բոլորակրատացել, և վոր մեղանում այդ մտքի քննարկումը վոչինչ չի առաջացնում, բացի ուրախութիւնից:

Իսկապես, ինչո՞ւ չմիացնենք հաճելին ոգտակարի հետ: Ինչո՞ւ չողովենք վորեւե կատակային կամ կխաղատակային խորամանկութիւնից, վորպեսզի բանենք վորեւե ծիծաղելի, վորեւե վրասակար, վորեւե կիսածիծաղելի, կխաղատակար բան և այլն:

Ինչ թվում ե, վոր մեր Բանգլուդեսաշութիւնը քիչ չի շահի, յեթե քննութեան առնի այս նկատառումները, և վոր այն կառուցների ցուցակը, վորոնց միջոցով մեր ԿՎՀ կամ Բանգլուդեսաշութեան գծով իր կուլեգաները տարել են իրենց միքանի ամենափայլուն հաղթանակները, քիչ չի հարստացվի մեր ապագա «բանգլուդեսականներին» և «կենտրոնականներին» արկածներով այնպիսի վայրերում, վորոնք այնքան ել դուրսիշատակելի չեն բարեպաշտած և մանրախնդիր դասագրքերում:

* * *

Ինչպես կարելի յե միացնել կուսակցական հիմ-

նարկները խորհրդային հիմնարկները հետ: Այստեղ
չկ'ա արդյոք վորեւե անթույլատրելի բան:

Յեա այս հարցը դնում եմ վոչ իմ անունից, այլ
նրանց անունից, վորոնց մասին յես վերն ակնարկեցի,
ասելով, թե մեղնում բյուրոկրատներ կան վոչ միայն
խորհրդային, այլև կուսակցական հիմնարկներում:

Իսկապես, ինչո՞ւ չմիացնենք մեկը մյուսի հետ,
քանի վոր գործի շահն ե պահանջում այդ: Մի՞թե վո-
րեւե մեկը չի նկատել յերբեիցե, վոր նման միացումն
այնպիսի մի ժողովոմատում, ինչպիսին Արագածոտն-
կոմատն ե, շատ մեծ ոգուտ ե ապիւս ե գործադրվում
ե նրա հենց սկզբից: Մի՞թե Քաղբյուրոյում չեն քն-
նարկվում կուսակցական տեսակետից շատ մանր ու
խոշոր խնդիրներ՝ արտասահմանյան տերությունների
«քայլերին» ի պատասխան մեր կողմից արվելիք «քայ-
լերի» մասին, կանխելու համար այդ տերությունների,
ասենք, խորամանկությունները, յեթե չարտահայտվենք
ավելի պակաս վայելուչ: Մի՞թե խորհրդայինի ե կու-
սակցականի այս ձկուն միացումը չի հանդիսանում մեր
քաղաքականության մեջ ահադին ուժի աղբյուր: Յեա
կարծում եմ՝ այն, ինչ վոր արդարացրել ե իրեն,
ամբացել մեր արտաքին քաղաքականության մեջ ե
արդեն սովորութի զարձել այնպես, վոր վոչ մի կասկած
չի հարուցում այդ բնագավառում, կլինի առնվազն
նույնքան տեղին (իսկ յես կարծում եմ, վոր կլինի
շատ ավելի տեղին) մեր ամբողջ պետական ապարատի
նկատմամբ: Իսկ չե՞ վոր Բանգյուղտեսչությունը հենց
նվիրված ե մեր ամբողջ պետական ապարատին, ե
նրա գործունեյությունը պետք ե վերաբերի անխտիր
բոլոր ե ամեն տեսակ պետական հիմնարկներին, թե

տեղական, թե կենտրոնական, թե առտրական, թե
գուտ չինովնիկական, թե ուսումնական, թե արխիվային,
թե թատրոնական ե այլն—մի խոսքով՝ բոլորին, ա-
ռանց ամենափոքր բացառության:

Ուրեմն ինչո՞ւ մի այնպիսի հիմնարկի համար,
վորն այդքան լայն թափ ունի, վորից բացի այդ պա-
հանջվում ե գործունեյության ձևերի չափադանց ձկու-
նություն, — ուրեմն ինչո՞ւ նրա համար թույլ չտանք
կուսակցական վերահսկողական հիմնարկի յուրատեսակ
ձուլումը խորհրդային վերահսկողական հիմնարկի հետ:

Յեա գրանում չեյի տեսնի վոչ մի խոչընդոտ: Ավե-
լին. յես կարծում եմ, վոր այդպիսի միացումը հաջող
աշխատանքի միակ յերաշխիքն ե: Յեա կարծում եմ,
վոր դրա վերաբերմամբ յեղած բոլոր տարակուսանքը
դուրս են սողում մեր պետապարատի ամենափոշոտ
անկյուններից ե վոր այդ տարակուսանքին պետք ե
պատասխանել միայն մի բանով—ծաղրով:

* * *

Մի ուրիշ կասկած. հարմար ե արդյոք ուսումնա-
կան գործունեյությունը միացնել պաշտոնային գոր-
ծունեյության հետ: Ինչ թվում ե, թե վոչ միայն հար-
մար ե, այլև հարկավոր ե: Ընդհանրապես ասած՝ մենք
արդեն վարակվել ենք արևմտա-յիվրոպական պետա-
կանությունից—չնայած մեր ամբողջ հեղափոխական
վերաբերմունքին դեպի այն—մի ամբողջ շարք ամե-
նազնասակար ե ամենաժխճաղելի նախապաշարմունք-
ներով, իսկ մասամբ մեզ վարակել են դրանով դիտա-
վորյալ կերպով մեր սիրելի բյուրոկրատները, վոչ
առանց միտումի, այն նենգամիտ հուսով, վոր նման

Նախապաշարմունքների պղտոր ջրում նրանց հաճախ կհաջողվի ձուկ վորսալ և յերբեմն ձուկ վորսացել են նրանք այդ պղտոր ջրում այն աստիճան, վոր միայն մեզանից բոլորովին կույրերը չեն տեսնում, թե վորքան լայնորեն եր կատարվում այդ վորսը:

Մենք «սոսկալի» հեղափոխական ենք հասարակական, տնտեսական և քաղաքական հարաբերությունների ամբողջ բնագավառում: Բայց այն բնագավառում, վոր վերաբերում է աստիճանահարգություն զործավարության ձևերի և ծեսերի պահպանմանը, մեր «հեղափոխականությունը» շատ հաճախ տեղի չե տալիս ամենահոտած հնամուտության: Այստեղ հաճախ կարելի չե տեսնել մի անհետաքրքրական յերևույթ, թե ինչպես հասարակական կյանքում մեծագույն թռիչքը դեպի առաջ միանում ե հրեշավոր յերկշտություն հետ՝ ամենափոքրիկ փոփոխությունների հանդեպ:

Յեւ այդ հասկանալի չե, վորովհետեւ ամենախիզախ քայլերը դեպի առաջ կատարվում եյին մի բնագավառում, վորը վաղուց ի վեր կազմում եր տեսություն սեփականությունը, մի բնագավառում, վորը մշակվում եր գլխավորապես և նույնիսկ գրեթե բացառապես տնտեսական: Ռուս մարդը՝ չինովնիկական նողկալի իրականությունից՝ տանն եր գտնում հողու սփոփանքը, ստեղծելով տնտեսական չափազանց խիզախ կառուցվածքներ, ուստի և այդ չափազանց խիզախ տնտեսական կառուցումները մեղանում ստանում եյին արտասովոր միակողմանի բնույթ: Մեղանում կողք-կողքի հաշտ ապրում եյին տնտեսական խիզախությունն ընդհանուր կառուցումների մեջ և զարմանալի յերկշտությունը վորեւեւ ամենաանշան գրա-

սենյակային ռեֆորմի նկատմամբ: Մի վորեւե համաշխարհային մեծագույն հողային հեղափոխություն մշակվում եր՝ ուրիշ պետություններում չլսված խիզախություններ, իսկ դրա կողքին չեւ բավականանում ֆանտազիան մի վորեւե տառներորդական գրասենյակային ռեֆորմի համար. չեւ բավականանում ֆանտազիան կամ չեւ բավականանում համբերությունը՝ կիրառելու այդ ռեֆորմի նկատմամբ նույն ընդհանուր դրույթները, վորոնք այնպիսի «փայլուն» արդյունքներ եյին տալիս, յերբ կիրառվում եյին ընդհանուր հարցերի նկատմամբ:

Ուստի և մեր աշխարհի կենցաղն իր մեջ միացնում ե զարմանալի չափով հանդուգն խիզախություն և ամենաչնչին փոփոխությունների հանդեպ ցուցաբերվող մտքի յերկշտության գծեր:

Յեւ կարծում եմ, վոր այլ կերպ չի ել յեղել վոչ մի իրոք մեծ հեղափոխություն ժամանակ, վորովհետեւ իրոք մեծ հեղափոխությունները ծնվում են այն հակասություններից, վոր կան հնի, հինը մշակելու գործի և ամենաարատրակտ կերպով նորին ձգտելու միջև, վորը պետք ե արդեն այնպես նոր լինի, վորպեսզի նրանում հնություն վոչ մի գրան չլինի:

Յեւ վորքան ավելի չե սրաթափ այդ հեղափոխությունը, այնքան ավելի յերկար տեւ այն ժամանակը յերբ մի ամբողջ շարք այդպիսի հակասություններ կպահպանվեն:

* *

Մեր կենցաղի ընդհանուր գիծն աշխարհի հանդիսանում ե հետեյալը. մենք խորտակել ենք կապիտալիստական արդյունաբերությունը, աշխատել ենք հիմնի-

վեր խորտակել միջնադարյան հիմնարկները, կալվածաիրաւեան հողատիրութեանը և այդ բանի հիման վրա ստեղծել ենք մանր ու մանրագույն գյուղացիութեան, վորը պրոլետարիատի հետեից ե գնում, վստահութեան ունենալով նրա հեղափոխական աշխատանքի արդյունքները հանդէս: Այդ վստահութեան վրա հենւելով՝ մեզ համար, սակայն, հեշտ չե դիմանալ մինչեւ սոցիալիստական հեղափոխութեան հաղթանակն ալելի զարգացած յերկրներում, վորովհետեւ մանր ու մանրագույն գյուղացիութեանը, մանավանդ նեպի որով, ըստ տնտեսական անհրաժեշտութեան մնում ե աշխատանքի արտադրողականութեան ծայրահեղորեն ցածր մակարդակի վրա: Բացի դրանից՝ միջազգային իրադրութեանն ել առաջացրեց այն, վոր Ռուսաստանն ալժմ հետ ե մզված, վոր ընդհանուր առմամբ ալժմ մեղանում ժողովրդական աշխատանքի արտադրողականութեանը զգալի չափով ալելի քիչ ե բարձր, քան մինչեւ պատերազմը: Արեւմտ-յեվրոպական կապիտալիստական տերութեանները, մասամբ զիտակցաբար, մասամբ տարերայնորեն, գործադրեցին բոլոր հնարավոր միջոցները, վորպեսզի մեզ հետ մզեն, վորպեսզի ողտադործեն քաղաքացիական պատերազմի տարրերը Ռուսաստանում՝ յերկիրը վորքան կարելի յե ալելի ալերելու համար: Հենց այդպիսի յելքն իմպերիալիստական պատերազմից պատկերացվում եր, իհարկե, նշանակալից ոգուտ բերող մի յելք.— յեթե մենք չտապալինք Ռուսաստանում հեղափոխական կարգը, համենայն դեպս, մենք կզժվարացնենք նրա զարգացումը դեպի սոցիալիզմ,—այսպէս ելին մոտավորապէս դատում այդ տերութեանները, և իրենց տեսակետից

նրանք չեյին կարող ալ կերպ դատել: Արդյունքն այն յեղալ, վոր նրանք ստացան իրենց խնդրի կիսալուծումը: Նրանք չտապալեցին նոր կարգերը, վոր հեղափոխութեանն ե ստեղծել, բայց նրանք հնարավորութեան չափին այդ կարգերին իսկույն ևեթ անելու դեպի առաջ այնպիսի քայլ, վորն արդարացներ սոցիալիստների նախագուշակութեանները, վորը հնարավորութեան տար նրանց հսկայական արագութեամբ զարգացնելու արտադրողական ուժերը, զարգացնելու այն բոլոր հնարավորութեանները, վորոնք կկազմակերպէին ու կգառնային սոցիալիզմ, ակնառու կերպով, ակներեւորեն ապացուցելու ամեն մեկին ու ամենքին, վոր սոցիալիզմն իր մեջ թաղցրած ունի հսկայական ուժեր և վոր մարդկութեանն ալժմ զարգացման նոր, արտասովոր փայլուն հնարավորութեաններ բերող ստադիայի յե անցել:

Միջազգային հարաբերութեանների այնպիսի սխտեմ ե դասավորվել ալժմ, վոր Յեվրոպայում պետութեաններից մեկն ստեղծացված ե հաղթող պետութեանների կողմից—դա Գերմանիան ե: Ապա, մի շարք պետութեաններ, և այն ել Արեւմտքի ամենահին պետութեանները, հաղթութեան հետեանքով ունեցան այնպիսի պայմաններ, յերբ կարող են ոգտվել այդ հաղթութեանից մի շարք անկարելուր զիջումներ անելու համար իրենց ճնշված դասակարգերին,—զիջումներ, վորոնք այնուամենայնիվ հետ են գցում այդ պետութեաններում հեղափոխական շարժումը և ստեղծում «սոցիալական հաշտութեան» վորոշ նմանութեան: Միևնույն ժամանակ ամբողջ մի շարք յերկրներ, Արեւելքը, Հնդկաստանը, Չինաստանը և այլն, հենց վերջին

իմպերիալիստական պատերազմի հետևանքով վերջնա-
կանապես դուրս գցվեցին իրենց հունից: Նրանց զար-
գացումը վերջնականապես սկսեց ընթանալ համայնվ-
րոպական կապիտալիստական մասշտաբի համաձայն:
Նրանց մեջ սկսվեց համայնվրոպական խմորում: Յեղ
այժմ պարզ է ամբողջ աշխարհի համար, Վոր նրանք
ներգրավվել են այնպիսի զարգացման մեջ, Վորը չի
կարող չտանել դեպի ամբողջ համաշխարհային կապի-
տալիզմի ճգնաժամը:

Այսպես ուրեմն, մենք ներկա մոմենտին կանգնած
ենք այն հարցի առաջ, թե կհաջողվի՞ արդյոք մեզ
գիմանալ մեր գյուղացիական մանր և մանրագույն
արտադրությամբ, մեր ավերվածության պայմաննե-
րում մինչև այն ժամանակ, յերբ արևմտայնվրոպական
կապիտալիստական յերկրները կբոլորեն իրենց զար-
գացումը դեպի սոցիալիզմ: Բայց նրանք այդ զարգա-
ցումը բոլորում են Վոչ այնպես, ինչպես մենք առաջ
սպասում եյինք: Նրանք բոլորում են այդ զարգացու-
մը Վոչ թե սոցիալիզմի հավասարաչափ «հասունաց-
մամբ» նրանց մեջ, այլ մի շարք պետությունների
շահագործման ուղիով այլ պետությունների կողմից,
իմպերիալիստական պատերազմի ժամանակ պարտված
պետություններից առաջինի շահագործման ուղիով, մի
շահագործում, Վորը միացած է ամբողջ Արևելքի շա-
հագործման հետ: Իսկ Արևելքը, մյուս կողմից, վերջ-
նականապես ընկել է հեղափոխական շարժման մեջ
հենց այդ առաջին իմպերիալիստական պատերազմի
հետևանքով և վերջնականապես ներգրավվել է համաշ-
խարհային հեղափոխական շարժման ընդհանուր հոր-
ձանուտի մեջ:

Իսկ իրերի այսպիսի դրությամբ վերադարձի տակ-
տեկա յե թեպաղրվում մեր յերկրի գործերի համար:
Անշուշտ՝ հետևյալը. մենք պետք է մեծագույն աստի-
ճանի զգուշություն յերևան բերենք՝ պահպանելու հա-
մար մեր բանվորական իշխանությունը, նրա հեղինա-
կության տակ և նրա դեկավրության տակ պահելու
համար մեր մանր ու մանրագույն գյուղացիությունը:
Մեր կողմն է այն պլյուսը, Վոր ամբողջ աշխարհն ար-
դեն անցնում է այնպիսի շարժման, Վորը պետք է
ծնունդ տա համաշխարհային սոցիալիստական հեղա-
փոխության: Բայց մեր մինուտն այն է, Վոր իմպերի-
ալիստներին հաջողվեց պառակտել ամբողջ աշխարհը
յերկու բանակի, ըստվորում այդ պառակտումը բար-
դացած է նրանով, Վոր այժմ ծայր աստիճանի դժվար
է վտարի կանգնել Գերմանիային՝ այդ իրոք առաջա-
վոր կուտուրական կապիտալիստական զարգացում
ունեցող յերկրին: Այսպես կոչված Արևմուտքի բոլոր
կապիտալիստական տերությունները կտցահարում են
նրան և չեն թողնում, Վոր նա վտարի կանգնի: Իսկ
մյուս կողմից՝ ամբողջ Արևելքը, իր աշխատավոր շա-
հագործվող բնակչության հարյուրավոր միլիոններով,
Վորին հասցրել են մարդկային ծայրահեղության վեր-
ջին աստիճանին, դրված է այնպիսի պայմանների
մեջ, յերբ նրա ֆիզիկական ու նյութական ուժերը
վճռականորեն չեն կարող համեմատվել արևմտա-յիվ-
րոպական շատ ավելի փոքր պետություններից յուրա-
քանչյուրի ֆիզիկական, նյութական ու ռազմական
ուժերի հետ:

Արդյոք կարող ենք փրկվել մենք այդ իմպերիա-
լիստական պետությունների հետ ունենալիք ապագա

ընդհարումից: Արդյոք ունենք այն բանի հույսը, վոր ներքին հակասություններն ու կոնֆլիկտներն Արեւմուտքի բարգաւաճող իմպերիալիստական պետությունների և Արեւելքի բարգաւաճող իմպերիալիստական պետությունների միջև յերկրորդ անգամ ժամանակամիջոց կտան մեզ, ինչպես տվին առաջին անգամ, յերբ ռուսական հակահեղափոխությանն ոժանդակող արեւմտա-յեւրոպական հակահեղափոխության արշավանքն իդերև յեւրպ շնորհիւ այն հակասությունների, վոր գոյություն ունեյին Արեւմուտքի և Արեւելքի հակահեղափոխականների բանակում, արեւելյան շահագործողների և արեւմտյան շահագործողների բանակում, Ճապոնիայի և Ամերիկայի բանակում:

Այդ հարցին, ինձ թվում է, պետք է պատասխանել այսպես. այստեղ լուծումը կախված է չափազանց շատ հանգամանքներից, և պայքարի յեւրն ընդհանուր առմամբ և ամբողջապես նախատեսել կարելի չէ միայն այն հիման վրա, վոր յերկրագնդի բնակչության հըսկայական մեծամասնությունը վերջիվերջո հենց իրեն՝ կապիտալիզմի կողմից սովորեցվում ու դաստիարակվում է պայքարի համար:

Կովի յեւրը վերջին հաշվով կախված է նրանից, վոր Ռուսաստանը, Հնդկաստանը, Չինաստանը և այլն կազմում են բնակչության հսկայական մեծամասնությունը: Իսկ բնակչության հենց այդ մեծամասնությունն էլ վերջին տարիների ընթացքում արտասովոր արագությամբ ներգրավվում է կովի մեջ իր ազատագրման համար, այնպես վոր այդ իմաստով կասկածի նշույլ անգամ չի կարող լինել այն մասին, թե ինչպիսի վերջնական լուծում կունենա համաշխարհային

կռիվը: Այդ իմաստով սոցիալիզմի վերջնական հաղթանակն ապահովված է միանգամայն և անպայման:

Բայց սոցիալիզմի վերջնական հաղթանակի այդ անխուսափելիությունը չէ, վոր մեզ հետաքրքրում է: Մեզ համար հետաքրքրական է այն տակտիկան, վոր պետք է վարենք մենք, Ռուսաստանի կոմունիստական կուսակցությունը, մենք, Ռուսաստանի Խորհրդային իշխանությունը, վորպեսզի թույլ չտանք արեւմտա-յեւրոպական հակահեղափոխական պետություններին ճգմել մեզ: Վորպեսզի ապահովենք մեր գոյությունը մինչև հետևյալ ռազմական ընդհարումը հակահեղափոխական իմպերիալիստական Արեւմուտքի և հեղափոխական ու ազգայնական Արեւելքի միջև, աշխարհի ամենաքաղաքակրթված պետությունների և ըստ արեւելեյանի հետամնաց պետությունների միջև, վորոնք, սակայն, մեծամասնություն են կազմում,—այդ մեծամասնությունը պետք է կարողանա քաղաքակրթվել: Մեզ ևս պակասում է քաղաքակրթությունը, վորպեսզի անմիջապես անցնենք սոցիալիզմին, թեև մենք դրա համար ունենք քաղաքական նախադրյալներ: Մենք պետք է վարենք այսպիսի տակտիկա կամ ընդունենք մեր փրկության համար հետևյալ քաղաքականությունը:

Մենք պետք է աշխատենք կառուցել մի պետություն, վորի մեջ բանվորները կարողանան պահպանել իրենց ղեկավարությունը գյուղացիների նկատմամբ, գյուղացիների վստահությունն իրենց հանդեպ և իրենց հասարակական հարաբերություններից մեծագույն խնայողությամբ արտաքսեն ամեն մի շռայլության թուր հետքերը:

Մենք պետք է մեր պետապարատում մտցնենք առավելագույն խնայողութիւն: Մենք պետք է նրա միջից արտաքսենք այն շռայլութիւնների բոլոր հետքերը, վորոնք այնքան շատ են մնացել նրա մեջ ցարական Ռուսաստանից, նրա բյուրոկրատական-կապիտալիստական ապարատից:

Արդոք այդ չի՞ լինի գյուղացիական սահմանափակվածութեան թագավորութիւն:

Վնչ: Յեթե մենք բանվոր դասակարգի ձեռքում պահենք ղեկավարութիւնը գյուղացիութեան վերաբերմամբ, ապա մենք հնարավորութիւն կունենանք տնտեսութեան մեծագույն ու մեծագույն խնայողութեան գնով մեր պետութեան մեջ հասնելու այն բանին, վորպեսզի ամեն մի փոքրագույն խնայողութիւն պահենք մեր խոշոր մեքենայական ինդուստրիայի զարգացման համար, ելեկտրիֆիկացիայի, հիդրոտորֆի զարգացման համար, Վոլխովսորոյի կառուցումն աւարտելու համար և այլն:

Այս և միմիայն այս կլինի մեր հույսը: Միայն այն ժամանակ մենք ի վիճակի կլինենք, պատկերավոր կերպով ասած, մի ձիուց նստել մյուս ձին, այն եւ գյուղացիական, մութիկի, ուժից ընկած ձիուց, գյուղացիական քայքայված յերկրին համապատասխան խնայողութիւնների ձիուց նստել այն ձին, վորին փնտռում է և չի կարող չփնտռել իր համար պրոլետարիատը,—խոշոր մեքենայական ինդուստրիայի, ելեկտրիֆիկացիայի, Վոլխովսորոյի և այլն ձին:

Ահա թե ինչպե՞ս եմ յես իմ մտքում շողկալում վերակազմակերպված Բանգյուղտեսչութեան անելիքները հետ մեր աշխատանքի, մեր քաղաքականութեան,

մեր տակտիկայի, մեր ստրատեգիայի ընդհանուր պլանը: Ահա թե ինձ համար վնչն է այն բացառիկ հոգացողութեան, այն բացառիկ ուշադրութեան արգարացումը, վոր մենք պետք է նվիրենք Բանգյուղտեսչութեանը, նրան բացառիկ բարձրութեան վրա դնելով տալով նրան Կի-ի իրավունքներով ոժտված ղեկավարութիւն և այլն, և այլն:

Այդ արդարացումն այն է, վոր մեր ապարատի առավելագույն զտման միջոցով միայն, կրճատելով առավելագույն չափով այն ամենը, ինչ վոր նրա մեջ բացարձակապէս անհրաժեշտ չէ, մենք ի վիճակի կլինենք դիմանալու հովաստապետ: Յեւ ընդ այս մենք ի վիճակի կլինենք դիմանալու, վնչ թե մանր-գյուղացիական յերկրի մակարդակի վրա, վնչ թե այդ ընդհանրական սահմանափակվածութեան մակարդակի վրա, այլ այն մակարդակի վրա, վորն անշեղ բարձրանում է առաջ ու առաջ դեպի մեքենայական խոշոր ինդուստրիան:

Ահա թե վորպիսի բարձր խնդիրների մասին եմ յերազում յես մեր Բանգյուղտեսչութեան համար: Ահա թե ինչու յեմ յես ծրագրում նրա համար կուսակցական ամենահեղինակավոր վերնախափի միաձուլումը «շարքային» ժողկոմատի հետ:

1923 թ. մարտի 2:

Տպագրվում է ըստ Յերկերի
3-րդ հրատարակութեան,
հ. XXVII, եջ 406—418:

Ստորագրութիւն՝
Ն. Լ. Ե. Գ. Ի. Գ.

Թարգմ. Պ. Արեւյան
Խմբագիր Բ. Ն. Դավթյան
Տեխն. խմբ. Ս. Խաչատրյան
Սրբ. վ. Զիդեջյան
Կոնտր սրբագրիչ Լ. Արուստյան

Դրամավիճակի լիազոր Կ—3254, հրատ. № 524

Պատվեր № 239, տիրած 5000

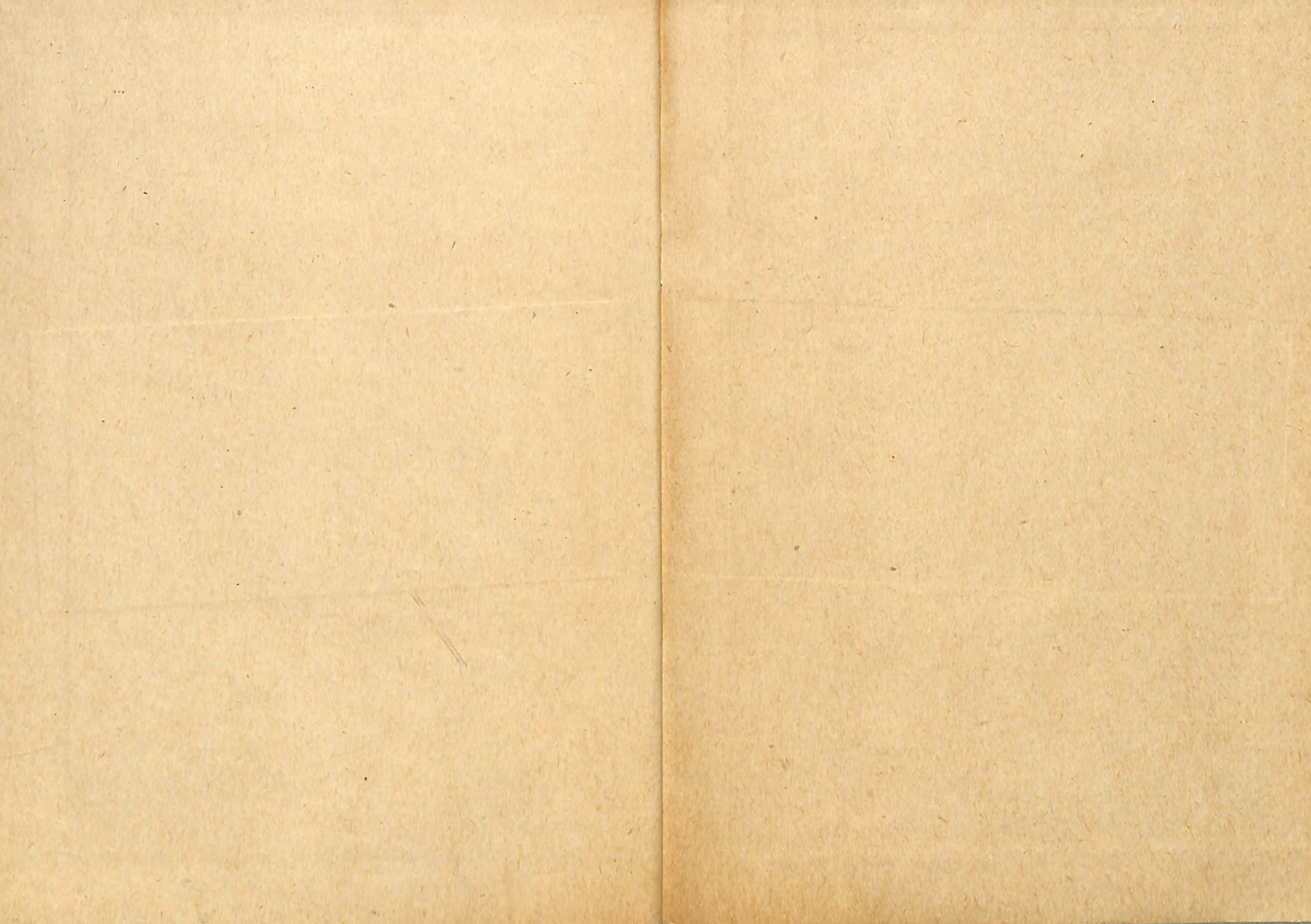
Հանձնված է արտադրության 25/XII 1937 թ.

Ստորագրված է տպագրելու 10/I 1938 թ.

Գինը 30 Կ., կազմը 20 Կ.

Հայկուհի Զրառի տպարան, Յերեան

Արամիկյան 71

20

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0936673

1 ФЕВ. 1938

30

9662 50 4

11

28502

В. И. ЛЕНИН
ЛУЧШЕ МЕНЬШЕ,
ДА ЛУЧШЕ

Ариартыздат, Ереван, 1938